

REDACȚIA

Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 6 an . . . 10 .
pe 1/2 an . . . 5 .
pe o lună . . . 2 .
N-rii de Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.
Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20

INSERTIUNILE:

de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrieri nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Activitatea Românilor.

Intreaga presă din monarhie, ba chiar și ziarele mari europene au înregistrat drept eveniment vorbirea ce a ținut în Dieta din Budapesta naționalistul român Dr. Aurel Vlad. S'a comentat, fie-care în felul său, după-cum m-e prieten ori dușman. Amicii noștri s'au bucurat toți, căci de cinci-sprezece ani nu s'a mai ridicat voce în parlament întru apărarea noastră. Ungurii au scris toți, adevărat, necăjiți că până și un singur Român le poate face în Dietă atâta sânge rău, dar în definitiv au scris cu respect despre deputatul Dr. Vlad, recunoscându-i talent, curaj și inimă. Și nici unul n'a ascuns temerea că schimbări mari, favorabile Românilor, s'ar produce când și alte cercuri electorale române ar urma pe Pobreni.

Frații noștri din regat d'asemeni, fără osbire de partid politic, au înregistrat cu simpatie debutul deputatului român Dr. Vlad.

Eată, de pildă ce scrie chiar „Conservatorul” (în n-ru delă 2/15 Iulie):

Miercuri, săptămâna trecută, parlamentul maghiar a răsunat de un discurs românesc, rostit cu înțelepciune, cu judecată și cu inimă caldă.

Dr. Aurel Vlad, ales deputat de Budapesta în cercul românesc al Dobrei, a deosebit de multă adunare unde Românii n'au mai nici un prieten.

Și după-ce dă un resumat al vorbirii d-lui Vlad, termină:

„Debutul deputatului român a fost fericit. Frații săi de peste munți așteaptă dela el să facă lumină desevisită în mintea Maghiarilor arătându-le că nici un dușman nu le-a făcut atâta rău cât rău le face modul lor greșit de a înțelege poziția în Stat a naționalității.

S'a găsit, totuși, în România un fost ministru român, dl Ionaș Grădișteanu, care nu-i place deloc că Românii ardeleni s'au pornit spre activitate.

Din parlamentul țării.

— Tipuri și impresii. —

III.

A treia săptămână de când noul ministru-presedinte conte Carol Khuen-Héderváry și-a rostit vorbirea de program, și încă tot stă locuț. De trei săptămâni deja debaterile asupra acestui program, și cine știe cât vor mai dura, dacă noul șef de cabinet nu va disolva dieta.

Și contele Khuen-Héderváry pare a fi om destul de energic să trimită într-o bună dimineață deputații acasă. Dar astăzi e încă ministru-presedinte constituțional și șede liniștit în fotoliul roșu fără să-i pese de vociferările opoziției, sau prefăcându-se cel puțin ca nu-i pasa.

Numai din vreme în vreme se pleacă spre vecinul său, ministrul de înăuntru Lukács, să-l întrebe câte un cuvânt.

— Wiesagt man aufungarisch „Verfassung“?

— Alkotmány! — Îi șoptește acesta, pe când opoziția izbucnește în strigăte sgomotoase.

— Nu învăța aici! N'ai avut destulă vreme în Zagreb?

Ministrul-presedinte nu-și iasă din fire. Ce să facă dacă nu știe ungurește? Pare a avea dreptate Rákosi Viktor care după a treia ședință îl făcuse caracteri-

Eată ce spune d-sa în „Vremea”:

— De la început trebuie să declar că nu se poate numi o nouă fază reintrarea în luptă a activiștilor, pentru-că încă dela 1868 au existat Români, cari pledau pentru activitate.

Dr. Aurel Vlad, nu e primul deputat român aici, a mai fost și deputatul Șerban de și acesta a fost ales, în parte cu concursul Ungurilor. Nu se poate tăgădui energia d-ului Aurel Vlad, cred însă că activiștii au făcut o mare greșală coborându-se pe terenul luptelor politice acum.

Reintrarea lor în luptă, constituie o aderentă concesie făcută Ungurilor care nu așteptau și nu cereau decât un singur lucru: intrarea Românilor în acțiune.

Românii trebuiau să aștepte ca Ungurii să înceapă prin a face concesii și apoi să vină și ei cu concesii.

Intrarea Românilor în activitate, înseamnă recunoașterea din partea lor a stărei actuale de lucruri.

Și de altminterlea, cele-ce susțin se explică și prin însuși atitudinea deputaților unguri față de dl Dr. Vlad cu privilegiul discursului ce l'a ținut în ziua de 25 c.

De unde Ungurii, în orbul lor sovinișm nu tolerau deputaților altor naționalități să deschiză gura în parlamentul ungar, Dr. Vlad, afară de mică întrerupere, a fost lăsat să vorbească, ba chiar președintele adunării a cerut Camerei respectarea cuvântului și toți l'au ascultat, încurajând prin aceasta atitudinea activiștilor.

Am zis, că e o greșală că Românii numiți activiști, s'au lăsat atrași în această cursă ungurească; și în această chestiune ca și în altele, singurul vinovat este tot dl Sturdza, care ordonă și conduce de aci mișcarea activiștilor, roind să facă astfel pe placul Ungurilor.

Noi credem că întreaga expunere a d-lui Ionaș Grădișteanu nici n'a avut alt scop, decât să acuze pe actualul prim-ministru al României. Căci încolo dl Ionaș habar n'are de cele ce vorbește.

Ast-fel, la noi până și elevii din școlile elementare știu că am fost activiști până la 1887, ear. nu 1868, cum zice dl Ionaș.

Și mai gravă eroare când compară pe dl Dr. Vlad cu dl Șerban (feticiorul popii din Voila). Cel dintâiu este adică naționalist român pe când

cest de al doilea face parte din partidul guvernamental maghiar, din care mai face parte și Ciocan, omul lui Bánffy, Petru Mihályi, P. Vuia, Avramescu, I. Pop, G. Serb și Dr. Sombati, aleși toți în cercuri românești de altfel, căci prima urmare a pasivității în Ungaria asta a fost: necandidând Românii naționaliști, poporul sedus a ales unelte d'ale guvernului unguresc.

Îi mai place d-lui Ionaș să fie în Dieta maghiară deputați români rengați ori naționaliști?

Cât despre afirmarea că Ungurii au primit toți cu plăcere intrarea în Dietă a d-lui Vlad, și că peste tot, s'ar bucura dacă am intra câți mai mulți, asta dovedește eclatant că dl Ionaș nu e de loc în curent cu cele-ce se petrec în Ungaria.

Dovedește, la tot cazul, totală lipsă de perspicacitate, când din faptul că presidentul a sărit întru apărarea libertății cuvântului, deduce că Ungurii s'au arătat toleranți și binevoitori față de Dr. Vlad. . . . Vezi Doamne, ca să ne adimenească să intrăm câți mai mulți în parlament.

Se vede cât de colo, că d. Ionaș nu știe ce s'a petrecut în Dietă, unde atât guvernamental — ba mai ales aceștia — numai că n'au sărit să l'lovească pe Dr. Vlad; încolo aruncându-i câte invective toate și de multe ori minute întregi au făcut sgomot infernal.

Să revenim însă la acuzarea, ajunsă stereotipă, că „singurul vinovat este d. Sturdza” . . .

Asta arată ori că d. Grădișteanu nu cunoaște absolut cele ce se petrec la noi, ori că invinuește fără să aibă fie cel mai slab temei . . . Ori poate că și una și alta!

Dar onorabile domn: activitatea la noi a fost propagată neîntrerupt de „Telegraful Român”. Aceasta conform testamentului politic al marelui archireu Șaguna, și în virtutea convingerilor atât ale d-lui Partenie Cosma,

și marele „T. R.” pe vremea mitropolitului Miron, — cât și ale I. P. S. Sale actualului Mitropolit Mețianu.

Atâta sperăm însă că știe și dl Ionaș: nici unul dintre aceștia n'a putut fi influențat de dl Sturdza. Din contră: și mitropolitul Miron și dl Cosma și actualul mitropolit fost-a luat de conservatori nu odată ca topor cu care au lovit în guvernele liberale presidiate de dl Sturdza.

Dr. Vlad face apoi parte din gruparea dela „Libertatea” unde se găsește nu unul, ci mulți dintre tinerii care crezuseră pe vremuri în amestecul d-lui D. Sturdza în afacerile noastre. Afirmarea d-lui Grădișteanu însă: că și pentru alegerea dela Dobra vinovat este dl Sturdza, — va lua velul de pe ochii până și a celor mai creduli și-i va convinge complet, că toate acuzele de felul acesta la adresa încercatului sfetnic al regelui Carol sunt — ierte-ni-se cuvântul — niște apucături perverse.

E și mai grav, când acuzarea se formulează pe chestia alegerii dela Dobra. D-l Ionaș Grădișteanu în condamnabila sa neștiință comite un lucru la care nu s'a gândit: dă presei maghiare prilej să ia drept dovezi niște mofturi și să ne acuze că eată, ori ce mișcare națională a noastră este pusă la cale din România și să determine astfel guvernul a fi și mai brutal față de Români!

Asta a vrut-o dl Grădișteanu?

Disolvarea parlamentului în ex-lex.

„Alkotmány” de eri ocupându-se de chestiunea disolvării Dietei încheie argumentațiile sale în următorul chip:

„Rămânerea în stare de ex-lex e un rău. Alegerile în stare de ex-lex, și aceasta este un rău. Acest din urmă este răul mai mic. Persistarea în ex-lex amenință cu pericol țara și monarhia.

zarea, că în ședința întâi a dovedit că nu știe cîți ungurește și în a doua că nu știe vorbi ungurește, în a treia că nu cunoaște istoria ungurească.

În jurul lui urlă marea opozițională, dar valurile se frâng neputincioase de statura sa de marmoră.

Numai din vreme în vreme, când marea face prea mari valuri, devine nervos. Cu degetele dela mână dreaptă bate pe masa verde tactele unui muzic tainice, sau caută ceva. Caută poate nasturii electricei din Zagreb; par-că-i lipsesc uneori.

Pe masa presidială din Zagreb se terminau trei fire electrice, dintre cari una conducea la poliție, a doua la miliție, a treia la puscărie. Aceste fire susținuseră ordinea din dieta croată, aceste fire insultaseră deputaților croați respect și supunere față de ban.

Dar înzădar caută degetele lui năsturi: au rămas în Zagreb, pe masa presidială înaintea căreia azi șede — altul. De multe-ori va fi regretând masa aceea, mai ales când e silit să răspundă. Și e silit s'o facă prea des.

Dacă el nu s'a familiarizat încă pe deplin cu limba maghiară, s'a familiarizat în de-ajuns dieta cu limba lui maghiară. Vorbește cum poate, sau cum — vrea, căci e diplomat deservit. Cum o învîrte cum nu, pe urma urmelor tot el ese biruitor. Opoziția kossuthistă a frânt-o, partidul liberal l'a închegat — cel puțin

pentru moment. Nici nu-i place de majoritatea sa, dar totuși ține la ea.

— Mă aflu față de majoritatea liberală în situația, în care s'a aflat nevasta care s'a măritat după un bărbat de toate zilele! — a spus odată într-un moment rar de expansiune sufletească. — Bărbatul meu nu e frumos, nu e tinăr, nu-i bogat, nu-i om de frunte, — spunea nevasta asta, — dar are un merit mare: m'a luat de nevastă. De aceea țin la ea.

Cui i-a făcut prim-ministrul declarația asta nu se știe, căci cu gazetarii nu prea stă de vorbă. Nu-i place sgomotul ce-l face presa. Contele Khuen-Héderváry e aristocrat din creștet până la tălpi, elegant, îmbrăcat după moda cea mai nouă, — azi, mîne e burghez cum poți vedea cu sutiile: simplu, neingrijit îmbrăcat. Cu schimbarea asta al cului său din afară e în stare să te scoată din minți.

Un sfînx adevărat! Vecinic serios, vecinic ca de marmoră. O singură dată l'am văzut zimbînd: se sculase să-l combată — Gabányi!

Una dintre figurile mai hazlii ale parlamentului ungar e Gabányi Miklós, deputatul dela Dioșad.

E neam de secui, dar secui. . . cum să-i și zic. Secui, care numai atunci mănâncă carne de puș, când e bolnav. . . bolnav el sau pușul A spus-o însuși Gabányi, între aplauzele liberalilor.

Deputatul dela Dioșad a făcut carieră. A fost „strajameșter” la honvezime, — de aceea îl numia pe fostul ministru de honvezime Fejérváry „colegă” — apoi a ajuns jude comunal. Dar n'a dus-o multă vreme.

A făcut câte-va boacăne.

— Nem bírónak való, kend! Nem elég okos ahhoz; majd adunk kend-nek megfelelő hivatal! — i-au zis sătenii și l'au făcut — deputat.

E unul dintre vorbitorii „chilometricei” al parlamentului. De câte-ori vorbește el, toți ascultă cu atenție — în coridoare glumiile vre-unui coleg.

De obicei nu-i în sală decât președintele, el și stenograful. Vorbește cu patos, privind cu un ochi la vrafurile de hârtii de pe pultul său, cu celalalt la ciasornicul de pe perete. Din vreme în vreme își scoate batista și-i face semn soției, ce șede în galeria din rangul întâi.

Ciasornicul arată z fără un sfert. Gabányi se oprește în mijlocul frazei.

— Aș mai putea spune multe, dar nu-i de lipsă! — și se așează. După două și trei sferturi nu mai vorbește nimeni.

Deputații se felicita reciproc că a sfîrșit, ear Gabányi se uită triumfător în galerii:

— Szervusz feleség!

Alegerile în ex-lex pot da un nou temei mai sănătos și serios pentru sanarea nevoilor de față. Nu simpatia față de politica Banului ne dictează convingerea (în contra acestei bănueli am protesta) ci iubirea de patrie.

Va să zică dizolvarea Dietei în ex-lex totuși nu-i lovitură de constituție nici călcarea jurământului Regelui — după-cum trag carbonarii lui Barabás în dungă clopotul acumă când simt că Héderváry e hotărât să nu mai glumească.

Activitatea, inaugurată la Dobra cu atâta bărbăție ear în Dietă continuată de Dr. Vlad cu atâta demnitate, cucerește teren prin toate părțile. De pretutindeni primim știri că Românii, la care dacă se va dizolva Dieta, vor lupta pe toată linia. Eri am avut plăcere să vorbim cu dl Alecsiu Pocol, mare proprietar în Baia-Mare, bărbat din tinerea generație, cu stare bună și legături în părțile sătmărene și pe la Solnoc-Dobăca. D-sa a declarat că va candida într-unul din cercurile sus-amintitelor comitate, probabil la Ileana-Mare, ș-anume cu programul național desfășurat de Dr. Vlad.

„L'Indépendance Roumaine“ marele ziar bucureștean, vorbind de alegerea dlui Aurel Vlad ca deputat al cercului Dobra din Transilvania, manifestă speranța, că în curând un grup compact de deputați români vor străbate în parlamentul maghiar.

După ce dă un resumat al vorbirii lui Dr. Vlad, eată cum termină „Secolul“ dela 4/17 c. un articol al seu:

„Salutând pe deputatul român care deschide era activității politice a elementului românesc din regatul sfântului Ștefan pe terenul legal, să așteptăm evenimentele.

„Nu, pasivitatea nu putea, nu trebuia să mai fie, ea e moarte, ear viața este în luptă, în luptă mai ales pe terenul legal, în lupta pe care deschide ear și începe ear astăzi deputatul Vlad.

Maghiarizarea numelor de comune. „Congregația comitatului Nograd în adunarea sa din urmă a hotărât să escute hotărârea adusă mai de mult în interesul maghiarizării numelor de comune cu nume străine și l-a îndrumat pe inspectorul de școli Dr. Svetz Vilmos să compună lista acestor comune“. — Noi puține avem de adăugat. Cu șovinismul maghiar înțădar ai încerca să stai de vorbă. Ciudată ne pare numai împrejurarea, că tocmai Dr. Svetz a fost pus în fruntea maghiarizării, Dr. Svetz, care încă are nume „ce sună străin“. Același drept dă purla numele moștenit credem că-l au și comunele, tocmai ca și Dr. Svetz.

Informațiuni electorale.

I. Comitatul Aradului.

- I. Cercul Arad are 3694 alegători. Acum îl reprezintă Salacz Gyula.
- II. Cercul Boroș-Ineu are 2246 alegători. Acum îl reprezintă bar. Solymossy L.
- III. Cercul Iosășel are 3969 alegători. Acum îl reprezintă Dr. George Lombati.
- IV. Cercul Chișineu are 2471 alegători. Acum îl reprezintă bărb. Bánkúdy A.
- V. Cercul Pecica are 2071 alegători. Acum îl reprezintă Vászárhely László.
- VI. Cercul Radna are 2395 alegători. Acum îl reprezintă Vancsó Gyula.
- VII. Cercul Șiria are 2320 alegători. Acum îl reprezintă conte Zselénszky.
- VIII. Cercul Sântana are 2973 alegători. Acum îl reprezintă Wittmann János.

Dintre aceste cercuri majoritatea covârșitoare e românească în Boroș-Ineu, Chișineu, Iosășel, Radna și Șiria. În Pecica sunt jumătate Români; în Sântana luptând doi Unguri, învinge cel care are voturile Românilor pe lângă a Șvabilor. Aradul e cerc unguresc.

În fiecare cerc Românii vor pune candidat.

Din Dietă.

— Ședința dela 17 Iulie. —

Tipul parlamentului s'a mai schimbat. Obstrucția continuă, dar obstrucționistii se împuținează. Cei mai mulți sunt pe la vetrele lor. Numai cei cari au să vorbască sunt de față. Gale-riile însă sunt ticsite de public.

Ședința de azi n'a avut nimic interesant. A vorbit mai întâi kossuth-istul Mezőssy, declarând guvernului război de exterminare. Apoi au vorbit Gajáry și Rónay pentru guvern. Cel din urmă vorbitor a fost baronul Kaas Ivor, din partidul poporal. Spune că ori-ce guvern care e în stare să intre în ex-lex, trebuie combătut. Nu are încredere în Khuen-Héderváry.

Ședința se încheie la 2 ore.

Situația lui Héderváry.

„Neue Freue Presse“ scrie următorul remarcabil articol cu privire la situația politică din Ungaria.

„Contele Khuen stă în fața unei grele crize politice. Stilpii pe cari s'au spriginit și după o guvernare de abea două săptămâni se impune deja întrebarea: oare nu seamănă activitatea lui cu o imblădire de paie goale? Calea contelui Khuen, dela curte a condus deadreptul la salonul șefului partidului independent: Kossuth Ferencz. A fost izbitoră impresia, când reprezentantul patimas al uniunii personale a trebuit să decidă asupra compunerii și programului noului minister. Dacă bazele morale ale constituției dărimă și restorăm ceea-ce un îndelungat trecut a zidit, atunci aceasta se poate numai prin un lucru justifica: succesul. Din speranțele lui în realitate nici una nu se împlinește. Asta este o dovadă că n'a cunoscut nici oamenii nici terenul și că s'a mișcat între amăgiri și erori.

Membrii parlamentului maghiar s'ar recordi de mult pe undeva, dacă Széll nu se desprăria atât de rapid de funcțiune. Cu o lovitură s'a creat o situație care a făcut pe kossuthiști stăpâni peste soarta Monarchiei. Toate acele concepții politice cari au fost considerate de un șir întreg de generații de condițiuni fundamentale de existență ale Monarchiei, și-au pierdut valoarea. Și rezultatul acestei risipe patriotice este izbucnirea din nou a obstrucției.

Acum ar trebui doar căutat un al doilea ministru, care să alerge după Barabás. Ori contele Khuen va primi asupra sa și această însărcinare? Pentru-că Barabás adevărat că a învins, dar Kossuth este generalul părăsit de cea mai mare parte a trupelor sale. Barabás în ședința parlamentului, i-au pus înaintea peptului lui Khuen revizuirea concesiilor naționale și ministrul președinte știe ce urmări are amenințarea aceasta. Nu va fi buget, nu vor fi recruți și nu va fi Dieta capabilă de muncă. Contele Khuen abea are cale de ieșit din impas. Toată socoteala și-a spriginit-o pe Kossuth, pe a cărui influință a pus prea mult preț. Față de curentul concesiilor naționale și Kossuth s'a văzut neputincios. Barabás-ul Orăzii mari, acest Demostene al casinelor din provincie, trănește acum pe ministrii.

Ministrul președinte maghiar a comis o mare greșală. Nu numai relațiune de amor dar deadreptul căsătorie a culezat să lege cu partidul kossuthist. Vechea majoritate, fără pic de regret față de soarta ministrului președinte, a dat conducerea parlamentului și a ferit în mâinile lui Barabás. Atât de părăsit ca și contele Khuen încă n'a fost nici un ministru președinte maghiar în parlament. Banul Croației, care douăzeci ani a trăit în Zagrab deodată devine ministru președinte. N-are legături nici cu persoane nici cu partidele. Ii lipsește cunoașterea internă a dispozițiilor, acel instinct parlamentar, care numai după prăd de ani îndelungați se poate însuși. Contele Khuen abea se va putea susține. În stânga îl amenință obstrucția, de-a dreapta n'are apărare și indiferența aceasta rezervată a fost semnul că majoritatea Dietei maghiare respinge cabinetul.

Cine cunoaște tainele parlamentului maghiar ușor poate observa în aceasta la aparență întâmplare, — intențiune conștientă. Nu este întâmplare, că marea majoritate ia atitudine rezervată față de contele Khuen și nici aceea nu e întâmplare, că F. Kossuth cade și Barabás învinge. Ceea-ce se întâmplă aci totul este după plan arănat și duce către un fel bine hotărât.

Barabás este numai instrumentul unor mâini islefe, cari vor să împiedece ca contele Khuen să i-se voteze recruți și buget. Așa stau azi lucrurile. Că ce va fi peste patru săptămâni, dacă rămâne încă politica aceasta care jertfește instituțiile comune pentru ca să scape o persoană și face concesiuni pentru ca să susțină un ministru nepopular, se poate prezice deja. De astă dată numai atât este sigur că contele Khuen nu-și poate valida programul, recruți și buget nu va căpăta. Este prin urmare aproape pierdut. Mâne se va porni lupta încontra lui și cu aceasta se face o nouă criză parlamentară. Monarchia cu greu va veni în ordine în vara aceasta.

Sași și Dr. Vlad.

Organul Sașilor verzi „Kronstädter Zeitung“ publică în numărul 159 un frumos articol despre însemnătatea pașirii bărbătești a dlui Dr. Vlad. „Neue Töne“, („glasuri noi“), e intitulat acest articol, din care extragem următoarele:

Deputatul cercului Dobra, Dr. A. Vlad n'a s'apart numai pasivitatea românilor prin alegerea sa de deputat, ci chiar și în parlament a început o activitate hotărâtă, la care numai gratula i-se poate. E de prevăzut că la proximele alegeri generale, poate chiar și alegeri parțiale, pilda lui va fi urmată și de alții și anunțarea că în dieta țării vor intra 18—20 români, — pe cât cunoaștem noi raporturile politice — nu e o amenințare seacă. Dar de n'ar fi decât 10—12, și acest număr ar schimba fizionomia dietei, mai ales că — precum suntem informați — și Slovacii vor potența activitatea lor, ear Sârbii vor trece la activitate, îndată-ce se vor convinge că Românii au abzis serios de tactica lor veche; căci Sârbii și la alegerile din urmă numai de aceea n'au fost pentru activitate, pentru-că le era teamă că vor sta în parlament isoლაți.

Dar deja apariția unicului deputat român, numai Dr. Vlad poate trece de atare, căci cei 8 conașionali liberali în activitatea lor parlamentară, întru cât peste tot poate fi vorba de o astfel de activitate, nici odată nu s'au manifestat ca individualități naționale, — deja apariția acestui singuratic deputat a adus schimbare în legislațiunea noastră. Cu mândrie îndreptățită și motivată prin pășirea sa bărbătească s'a provocat la faptul că e reprezentantul unui partid însemnat, și dieta a luat o numat decât la cunoștință. Mai ales s'a expus însă pentru primul reprezentant al unui grup, ce pe viitor la trage greu în cumpănă, partidul poporal, care totdeauna știe din cătrău suflă vântul.

Dr. Vlad e un orator foarte norocos, stăpânește perfect materia și limba, e un tiner curajos și agil și are toată elasticitatea unui popor pe calea progresului. Dar afară de aceste calități prețioase ale oratorului român, și alte motive au contribuit ca partidul poporal să se cundeză din vreme în vreme spusele lui Dr. Vlad. Glasurile cari s'au auzit Merceurea trecută în parlament, au fost glasuri noi. Când Sașii erau atunci în parlament, partidul poporal ce-i drept nu era agresiv, dar de o incurajare fățișă a vre unui orator Sas, mai ales când nu vorbea despre nobilitarea persecuțiilor ci despre chestia națională, o singură dată nu s'a auzit din partea asta. Ce i drept. Românii prin numărul lor mai însemnat trag mai greu la cumpănă, dar noi suntem germani, și simpatia imperiului german manifestată în repetite rânduri, face ca și noi să numărăm mai mult decât 200.000 de suflete.

Care-i dară cauza acestui nou fenomen? Noi suntem aplicați a crede că se apropie vremea când chestia națională va fi privită din partea maghiarilor cu alți ochi. . . Așa, cum au mers treburile până acum, nu mai poate merge și nu e eschis că în urmă și în ceru-

rile mai înalte au ajuns la convingerea asta. Și tocmai de aceea trebuie să stăm acum treji, și să ne dăm bine seama de toate aceste „glasuri noi“.

DIN ROMÂNIA.

Populația României în timp de 25 de ani. La unul din biurourile oficiale române de statistică s'a întocmit un tablou de mișcare populației în Oltenia, Muntenia și Moldova, în timp de 25 ani, dela 1878—1897 inclusiv și în Dobrogea în timp de 18 ani, dela 1879—1898 inclusiv.

După datele acelui tablou în întreaga Românie, în perioadele de timp citate au fost 4.896.693 nașteri și 3.669.250 decese. Rezultă deci un spor de populație de 1.227.443 suflete.

După religii, mișcarea populației se prezintă astfel:

	Nașteri	Decese	Excedent
O todoxi.	4.511.463	3.395.505	1.115.958
Mozaiici.	230.087	136.460	93.627
Catolici.	102.562	91.417	11.145
Alte religii	52.577	45.868	6.709
Total.	4.896.693	3.669.250	1.227.443

Coefficientul acestor țitre e 1.8 pentru ortodoci, 1.7 pentru mozaiici, 1.1 pentru catolici și 1.1 pentru celelalte religii.

Din acest coeficient se vede că populațiunea de religie mozaiică e cea mai prolixă și mai resistentă. În al doilea rând vine populațiunea ortodoxă, care formează majoritatea țării și în al treilea rând vine populațiunea catolică și cea de alte religii. De alt fel e cunoscut că solul și clima României, precum și mijloacele de existență, nu convin populației catolice, protestante și mahomedane.

Această statistică mai e importantă și prin faptul că ea s'a referit la date asupra mișcării populației, cari s'au cules în primele trei decenii ale existenței României ca stat independent și pornit spre o cultură serioasă.

Regicidiul din Belgrad.

— Mărturisirile unui fost ministru. —

În noaptea sângeroasă, în care s'a pierdut viața, a fost rănit greu și ministrul de atunci Todorovici. Găurile de revolver însă nu l'au omorât. Dus în spital a fost supus unei operații, care a succedat așa de bine încât azi e în cale spre o baie din Franța. Interviuat de un ziarist, a spus multe amănunte interesante.

„Da, am știut de conspirație. Primele semne s'au manifestat în demonstrațiile de stradă, ce-au avut loc înainte de lovitură de stat. În urma acestor demonstrații am și pedepsit mai mulți ofițeri; căi-va însă au fost chiar deținuți, dar mai apoi eliberați în contra voinței regelui. Regiile d-ji atunci ne ceruse, să deținem mai mulți ofițeri și bărbai politici, dar ministrul președinte și eu ni am opus, cu toate că știam de planurile primejdioase ce le urziau oamenii aceștia. N'am voit să ne folosim de măsură așa volnice și înainte de toate n'am voit să ne facem armata de rușinea lumii. Nici de altminteriea n'am dat demonstrației importanță. Noi eram de credință că toți ofițerii mai înalți, cu excepția colonelului Missici, pe care deja p'atunci îl bănuiam că completează, în la rege. Gândiam că dacă căi-va ofițeri mai tineri ar pătrunde chiar în Conac, garda care număra 100 soldați ar fi fost în stare să-i rețină până ar fi sosit ajutor. Că la complot sunt părtași și ofițerii mai înalți, ba chiar și cel din suita regelui, firește n'o știam.

Regele însă, se vede că prezimția ceva, căci zi de zi devenea mai nervos și tot mai hotărât ne cerea, să deținem ofițerii și bărbai politici compromiși, cu atât mai virtos că zilnic îl sosiau scrisori anonime, în cari îl făceau atent să se păziască de ofițeri. Și noi ministri zilnic aveam discuții vehemente cu regele și regina, pentru-că nu voiam să ne învoim la deținerile cerute. Noi am eliberat chiar și pe cei deținuți după demonstrațiile de stradă. Patru noapți d'arândul după aceste demonstrații, am durmit în Conac ca să-l linișțesc pe regele.

Cronică bibliografică.

Toți autorii cărți doresc ca opurile lor să fie date colaboratorilor noștri speciali spre recenziune, sunt rugați a ni-le trimite în câte două exemplare, de-oare-ce un exemplar are să se păstreze pe sama bibliotecii redacționale.

„Convorbiri literare“, cea mai veche și mai valoroasă revistă literară-istorică românească, în Nr. 7 din anul curent (37), are următorul cuprins:

A.: Lordul cel mititel (roman de P. Burnett, trad. din englezește). — Sextil Pușcariu: Studii și notițe filologice, V. — Al. Lăpădatu: Vlad-Vodă Călugărul (monografie istorică). — N. Iorga: Manifestări nouă ale unei școale vechi, II. — E. Hodoș: Colo sus la răsărit (cântec cătănesc). Doine — Anghel Demetrescu: Domnia lui Cuza-Vodă, de A. D. Xenopol (dare de samă). — P. Papahagi: Etimologia cuvintului „crăciun“. — Bibliografie.

„Anuarul școlii comerciale superioare rom. din Brașov“ pe anul școlar 1902—1903. Publicat de Arseniu Vlaicu director. Partea întâi cuprinde un mic studiu despre „Interese simple și compuse“ de prof. Mihail Narvea. În partea a doua se publică datele școlare. În anul 1902—3 au fost înmatriculați 96 de elevi, dintre cari 12 români și 4 germani. La examenele de maturitate s'au prezentat 35 elevi, dintre cari au fost declarați maturi 26 înși.

„Poporul Român“. (Budapesta VI, Vorosmarthy u. 60 a. Prețul pe un an 4 cor. Numărul 4 fil.). Cea mai bună foaie românească scrisă pentru popor. Nu numai prețul ei neînsemnat o face accesibilă pentru românul cel mai sărac, ci și limba populară în care e scrisă. N'ar trebui să existe sat locuit de români, unde foaia asta să nu fie răspândită în cel puțin vre-o 40—50 de exemplare. Mai ales preții și învțătorii noștri ar trebui să se adreseze administrației, să li-se trimită numere de probă, ca astfel convingându-se de spiritul sănătos în care e scrisă, s'o poată recomanda tuturor poporenilor lor.

Ar fi de dorit ca foaia asta să câștige mereu la teren, mai ales în vederea lăririi primejdioase a socialismului fals printre românii noștri.

Felurimi.

A vieții taină.

De la fereastră a privit
Un stol de corbi pe sus.
E iarna care a venit
Gonindu-i spre apus.

E iarnă: tinărul poet
La piept și-nchec haina.
— Mă duc și las, își zice 'ncet,
Nedestegată taina.

Din stol un corb s'a deslipit
Și cade la o parte,
De alăta drum a obosit
... Cel-Palți sbor mai departe

Ion Gorun.

Averea Papei. În urma susținerii cum că Papa Leon XIII, va lăsa nepotului său, contele Pecci, o avere de 15—20 milioane lire, se spune din isvor bine informat că averea personală a Papei nu este mai mare de 100,000 franci.

Această sumă a strâns-o papa în timpul celor 25 ani ai pontificatului său, și anume din propriile sale venituri.

Papa are câte-va proprietăți și grădini de măsline lângă Maenza, pe care le-a moștenit în coproprietate cu surorile sale și o rentă anuală de 3000 lire, încă de pe când era episcop. Această sumă n'a atins-o astfel că economiile împreună cu dobinzile au ajuns cu timpul la suma de 100 mii franci. În fie-care an apărea contele Pecci la unchiul sau, și-i remitea cele 3000 lire.

Pecci a găsit în anul iubiliar pe papa ocupat să-și așeze pachetele de bancnote ce-i sosiseră cu ocazia iubileului. Contele sperase un moment că papa va refuza cele trei modeste bancnote de câte o mie de franci, în fața sumelor enorme pe cari le avea întinse înaintea sa.

Aceasta ar fi fost foarte plăcut contelei, de oare-ce palatul lor natal din Carpinetto, avea nevoie de îmbunătățiri.

Însă papa băga cele trei bancnote în buzunar cu multă liniște.

Papa a făcut tot-d'a-una o distincție mare între veniturile papei și cele ale propriilor sale persoane.

Afară de averea de 100,000 franci, papa mai posedă giuvaericele în valoare tot de vre-o 100,000 fr.

Și acestea vor trece în mâna contelei Pecci.

Averea curiei papale, adică din ale obolului sf. Petru, a fost la începutul pontificatului de treizeci milioane

de franci. De atunci s'a micșorat foarte mult, de oare-ce administratorul averii papale, Folchi, a făcut speculațiuni nenorocite de bursă.

El a avansat cu împrumut bani din averea papilor, primind în locul lor hârtii fără valoare, americane de sud și braziliene.

Colegul. Un ziar din Paris reaminteste următoarea interesantă anecdotă. În anul 1832 domnitorul de pe atunci a Serbiei Miloș, avea lipsă de secretar și a angajat pe un Francez cu numele Nessly. Noul secretar fiind chemat la palat a grăbit a se prezenta domnitorului. Domnitorul l-a primit foarte afabil, dar fiind în momentul acela ocupat de-o afacere urgentă, l'a pofcit la dînsul peste 1 oră.

— Privește până atunci parcul — zise domnitorul cu un aer foarte afabil. Dl Nessly însoțit de un funcționar de curte, s'a coborât în frumosul parc unde pe sub umbra de arbori seculari se întindeau cele mai frumoase straturi de flori. Secretarul era încântat că va locui în așa frumos loc.

La o întorsătură a parcului, zări un om spânzurat de o creangă.

— Doamne... strigă secretarul frapat din cale afară.

Funcționarul de curte a grăbit să-l informeze.

— Acesta a fost secretarul de până acum a domnitorului.

Peste 1 oră dl Nessly... nu s'a prezentat domnitorului.

Un pod colosal. După cele ce ne spune ziarul „Practischer Maschinen Constructeur“, compania drumurilor de fer Southern Pacific din Statele-Unite, vrea să construiască un pod gigantic pe Mississippi, care va lăsa cu totul în urmă toate podurile de metal construite până acum.

Acest pod va avea două rânduri de șini și va fi lung de 3,100 de metri. El va cântări 25,000 de mii de tone, adică n'ar putea fi încărcat de cât pe minimum 2500 de vagoane și va costa 25 de milioane de franci. Acest pod va ușura cu mult comunicația între statele de nord și cele de sud și va asigura orașului New-Orleans, lângă care se construiește, o mare activitate în ce privește mai ales comerțul cu bumbac.

Cum poate deveni cineva milionar? Un ziar din New-York a rugat pe un milionar american să-i scrie cum trebuie să trăiască acela, care vrea să ajungă milionar. Milionarul trebuie să fi fost om de cinste pentru-că n'a făcut secret

oficial din înțelepciune ci a pus-o în paragrafe la dispoziția omenirii. Dacă vrei să fii milionar, zice regele dolarilor, — înseamnă-ți bine următoarele: 1. Nu fi visator. Visarea este o pierdere de vreme, iar vremea o avem pentru aceea ca s'o petrecem muncind. 2. Nu aștepta momentul favorabil, ci fă-l. 3. Învață a scrie, a ceti, socoti și a fi rezoluți în toate lucrările tale. 4. Fii sigur că trebuie să faci carieră și cel dintâiu gând să-ți fie totdeauna să o și faci. 5. Una să vrei, dar apoi aceasta cu toată puterea. 6. Fii mai bine îndrăgănit decât șovăitor. 7. Cinsteste-te singur, încrede-te în tine, nu simți numai tu ce plătești, dar fă s'o simtă și altul. 8. Lăcrează ori mori; asta este legea naturii. Dacă ai încetat a lucra, ai încetat a trăi. 9. Dacă un lucru l-ai făcut pe deplin, mai mult ai făcut decât douăzeci ce le-ai fi isprăvit pe jumătate. 10. Vieța ta este aceea ce ai muncit. Lumea nu rămâne cu nimic datoare, dar nici nu cinstește nimic. 11. Învață a trage folos și din pagubele tale. 12. Talentul persistent se ferește mai bine decât geniul impatienc. 13. Ingrigeste-ți sănătatea.

Eată sfaturile milionarului american. Le-am tradus și noi pentru-că doar se vor afla și Români cari vor voi să fie milionari.

KALMÁR JÓZSEF

mechanic.

Recomandă

Bicicletele

sale de cea mai bună calitate.

Are în deposit gumă interioară și esterioră de prima calitate, și tot felul de părți constitutive d'ale bicicletelor.

Eftine și pe lângă garanție efectuește

975 31—

Reparaturi de biciclete, instalări de

sonării electrice și telefonuri.

Toate pe lângă garanție.

Strada Salacz nr. 2. Telefon nr. 242.

Urm. lui Papp Kálmán,

atelier de aurării, argintării și giuvaericele, Arad, strada Făbián 12 (Casa Bonta).

Primește lucrări în aur, argint și giuvaericele, apoi aranjarea de altare, străformarea sau aurirea lor din nou. Prețuri eftine, servicia prompt. 956 17—50

NANTAS.

Novelă de EMILE ZOLA.

(Urmare).

8

Gelozia era ceea-ce îl rodea; și fiind-că nu a putut cuceri dragostea Flaviei, o înura și furii îl veneau când se gândea că poate cedează altuia. Mai ales îi era frica inare, că dînsa, pentru a-l contraria și face de lucru cu dl de Fondettes și suferea torturi infernale, în vremea ce dînsa lipsea de-acasă. Pentru a nu o irita, și-a propus să nu-i pese de ea, când așa de bucurios ar fi urmărit-o pas de pas — dacă nu i-ar fi fost teamă că devine ridicol. Dar fiind-că gelozia îl năcăjia rău, a decis să pună o persoană de încredere care s'o urmărească.

Bine-nțeleș numai decăt s'a gândit la d-șoara Chuin, econoama. O ținuseră la casă, pe de-o parte fiind-că baronul era obișnuit cu dînsa, pe de altă parte fiind-că cunoștea prea din temelie treburile familiei, așa că n'au putut s'o concedieze așa de-odată. Și dînsa avea intențiunea, ca cu economiile casei și cu cele 20 mii de franci, pe cari i-le a plătit Nantas în ziua căsătoriei sale, să se retragă în orașul său părintesc, dar își zicea, ca n'ar fi lucru cuminte să părăsească cu una cu două o casă așa de bună, și unde se mai poate pescui mult în tulburare. Ș'apoi îl mai lipseau 20 mii de franci, ca să-și cumpere o casă în locul său natal. I-ar fi plăcut să ajungă stăpâna celei mai mari case din mijlocul pieții, pe care atât de mult o admirase în tinerețe.

Nantas putea să vorbească cu ea fără încungir, mutra ei hipocrită nu l-a dus în rătăcire. Într-o zi o chemă la sine și în scurte vorbe îi deslușește să-i raporteze exact despre tot ce va face soția sa. Ea face pe desarmată, și întreabă că drept cine o socotește?

— Te rog domnișoară, zice el, timpul meu e măsurat, nu face dar vorba multă.

Dar ea nu voia s'audă nimic, până nu i-se expune afacerea într-o formă convenabilă. După părerea ei nici un lucru nu era nici urit nici rău, ci totul depinde dela modul, dela forma în care se presintă.

— Vezi, domnișoară, zice el, e vorba de un lucru bun... Eu am teamă, că nevasta mea are o supărare de ordinul căsniciei, pe care mi-o tăinuiește; o găsec tristă de că-tă-va vreme — și așa m'am gândit la d-ta, dragă domnișoară, că d-ta de sigur ai să-mi poți da deslușiri.

— O, zice ea, luându-și un aer de mamă, poți conta la mine. Eu sunt cu totul devotată doamnei, și voi face totul, Excelență, pentru păzirea onoarei ei și a voastre! De mâine încolo am să veghez, ca o mamă la capul copilului său.

El îi promise o bună răsplătă pentru serviciu. Ea însă din nou face pe modestă, că îl servește numai din devotament. Dar cu o dibace întorsătură aduce vorba la sume ce ar avea să i-se dea, Nantas îi declară, că-i va număra zece mii de franci, în ziua în care îi va prezenta o neîndoasă dovadă a culpabilității sau nevino vâției soției sale.

Îndată ce această chestie a fost rezolvată, Nantas deveni mai liniștit. Putea să se concentreze carăși la lucru; și avea nevoie de toată energia sa, căci era vorba să pregătească bugetul.

În înțelegere cu împăratul, el a modificat radical sistemul financiar; și știa că pentru aceasta va fi atăcat violent în cameră, așa că trebuia să-și pregătească un număr de importante documente. Adevseori petrecea nopți întregi la masa de scris. Munca îl zăbunea, încât avea răbdare să aștepte raportul d-șoarei Chuin. Aceasta ținea registrul despre tot ce făcea stăpâna-sa; dar de câte-ori a interogato Nantas, n'a putut să-i raporteze nimic important și îl tot amăna pe mâine. În fond lui îi părea bine că gelozia îi este fără temei, dar bătrâna mereu îi infiltra în-doiala în suflet, de câte-ori clipind din

ochi îi șoptea că foarte curînd are să-i poată spune ceva pozitiv.

De fapt, ea nu știa absolut nimic înjositor pentru stăpâna-sa. Încă înainte de a primi ofertul stăpânului său, ea încercase spionagiul din propria ei curiositate; dar Flavie, încă dela întâia sa greșală, de care atât de puțin fusese vinovată, avea o neîmpăcată ură contra bărbatilor; îi disprețuia pe toți, și era de o mândrie de neapropiat. Bătrâna economa știa aceasta și tare și-a pierdut nădejdea de a ajunge în posesiunea celor zece mii de franci. De altfel și-a făcut socoteala, că zece mii nu-i ajung, îi trebuiesc negreșit 20 de mii. Căci casa din comuna sa era tocmai de vînzare, și dînsa voia să joace pe stăpâna de casă în patrie. Dar cum să-și câștige așa de îngrabă banii de lipsă? Un moment s'a gândit să tradeze Flaviei, pentru bani, secretul bărbatului. Dar iute părăsi idea; cunoștea prea bine pe stăpâna-sa și știa că la cea dintâi vorbă ar lua-o la goană.

Întîmplarea îi veni întru ajutor: într-o zi întîlnește pe dl de Fondettes și din vioiciunea cu care el întrebă despre stăpâna ei, ea pricepu că dînsul e încă tot grozav de îndrăgostit, și nu putea uita clipa în care a avut-o în brațe.

Planul ei la moment a fost gata. Va sluji și pe bărbat și pe amant.

Dlul de Fondettes nu i-a fost mai puțin dorită această întîlnire. Încercările lui de a se apropia de Flavie au tot respinse cu indignare. Și el știa că nu mai poate spera nimic dela dînsa; dar tocmai din această cauză pasiunea mai viu i-s'a aprins, încât și-ar fi dat averea toată, numai să mai poată avea odată pe această frumoasă și mîndră femeie. El sondă pe d-șoara Chuin și înțelese în grabă că are a face cu o hipocrită pe care ușor și-o poți angaja. El făcu pe sentimentalul și jură că se va sinucide, dacă dînsa îi va refuza spriginul.

Cu opt zile în urmă, după-ce și dînsa și-a jucat rolul de comedie, prefăcându se

emoționată de mila lui, dar și de muștrări de conștiință, s'a învoit, în fine, ca pentru suma de zece mii de franci să-l ascundă în dormitorul stăpânei sale.

În ziua următoare se duce des-de dimineață la Nantas.

— Ce este? întreabă el, pîlînd.

La început ea nu vrea să iese cu vorba; ba că nu știe nimic sigur, dar crede că doamna are relațiuni cu cine-va și îi dă întîlniri.

— Vreau să știu pozitiv! — strigă el selbateg și nerăbdător. Pe lucru, pe lucru!

Atunci ea spuse numele d-lui de Fondettes și-i șopti că acela va fi deseară în odaie la doamna.

— Bine, mulțumesc — zise el și o concediă cu un gest, căci o vorbă nu mai era în stare să zică; și îi era teamă, ca nu cumva să cadă zdrobit în fața ei, căci nu era permis ca dînsa să-i observe durerea și desnădăduirea. Ea fu surprinsă de această grabnică concediere, dar se și bucura, deși chibzuise mult pentru a-și pregăti răspunsurile, spre a se păzi de contradicții. Dar scăpase! Cu atât mai bine! Făcu un compliment și o mină de tristete și se îndepărtă lin.

Nantas sare în sus.

— De seară... în odaia ei...

Rosti cu glas tare aceste vorbe, ca și când ar fi vrut să le mai audă odată, ca să le poată crede. Apoi își luă capul în mîini; părea că vrea să-l crape dedurere.

Un rendez-vous sub acoperământul căsniciei, îi părea ceva ne mai auzit, o nerușinare fără seamăn. Nu, așa ceva nu putea fi tolerat!

Pumnii i-se încheștează, ochii s'îi aruncă schintei și singurul său gând era: omor!

Dar tocmai acum n'avea vreme să se gîndească la ale sale: trebuia să se forțeze să termine lucrarea, pe care împăratul o aștepta încă astăzi.

(Va urma).

Cea mai nouă carte de
limba maghiară pentru
școalele populare române

a apărut în editura lui W. Krafft în Sibiu:

Carte de cetire și gramatică
maghiară pentru școalele populare
cu limba de propunere română. De
Dr. A. Schullerus și I. Popovici.

Partea primă. 8° mediu. 88 pag. Prețul
legat cor.—.50.

Partea a doua. 8° mediu. 285 pag.
Prețul legat cor. 1.70.

În legătură cu aceste cărți stă:

Manual pentru propunerea lim-
bei maghiare în școalele populare
cu limba de propunere română. (Indi-
getări metodice și schițe de lecțiuni).
De Dr. A. Schullerus și I. Popovici.
8° mediu. 47 pagini. Prețul broșat
cor.—.60. 998 4—5

Părerii despre aceste cărți:

„Cărțile de cetire ale dlor Schullerus și Po-
povici, întrebunțate conform îndigetarilor metodice
cuprinse în manualul amintit, vor scoate din școale
formalismul sec. Ele dau viețuie învățământului, îl
fac interesant și conduc pe elevi așa zicând ju-
cându-se la învățarea limbii maghiare. Metoda
urmat de domnii autori în adevăr e cea mai natu-
rală și ușor atât pentru învățători, cât și pentru elevi.
Pentru învățători e de mare preț manualul, care-l
conduce pas de pas, dând preparațiuni întregi și
îndigitari metodice amănunțite și ușurând în mod
însemnat greaua lucrare a învățătorilor. — Aceste
cărți ni-se pare cele mai bune între câte avem noi
pentru propunerea limbii maghiare“.

„Tribuna“ Nr. 183, 1902.

Comisiunea școlară referențiază în ge-
nina Sinodului arhidieceșan, ținută la 19 Aprilie
1903, asupra „Manualului și cărții de cetire“ de
Dr. A. Schullerus și I. Popovici... propunând să
fie admise, după ce din punctul de vedere pedagogic
sunt deja censurate prin consistoriu“.

„Telegraful Român“ Nr. 44, 1903.

În conferința învățătoarească
din cercul Săbăte, ținută în Gurariului la 25 Aprilie
1903, asupra „Manualului și cărții de cetire“ de
Dr. A. Schullerus și I. Popovici... propunând să
fie admise, după ce din punctul de vedere pedagogic
sunt deja censurate prin consistoriu“.

Prin o amănunțită și instructivă expunere
arată metodele, care se folosesc la învățarea unei
limbi străine, metode pe baza cărora sunt apoi
compuse diferitele manuale didactice. Critică rind pe
rind manualele din limba maghiară, care se folosesc
în școalele noastre, și în fine recomandă a se folosi
manualele din limba maghiară edate de Dr. A.
Schullerus și I. Popovici, pe care le află mai core-
spunzătoare, mai practice.

Conferința recomandă introducerea manuale-
lor lui Dr. A. Schullerus și I. Popovici în școalele
din acest cerc“.

„Telegraful Român“ Nr. 52, 1903.

Cel mai efin isvor de cumpărare
din Arad.

Juvaericale,
bucăți de aur și argint (frânțe)
bilete de amanet

cumpără pe bani gata cu prețurile
cele mai scumpe, sau le schimbă cu
alte obiecte. 1005 15—

Deutsch Izidor,

clasornicar și juvaergiu

Arad, Strada Templom.

— Telefon n-rul 438. —

3146—1903. tkvi sz.

Arverési hirdményi-kivonat.

A mária-radnai kir. jbróság mint telekkönyvi
hatóság közhírré teszi, hogy a „Muresanul“ takarék-
és hitelintézet végrehajtónak Anti Petruné szül.
Ardelean Szavéta, szabadhelyi lakos végrehajtást
szenvéd elleni 430 korona tökékövetelés és jár.
iránti végrehajtási ügyében a m.-radnai kir. jbróság
területén levő a szabadhelyi 126 sz. tkjvben A. I.
2 és 9 sz. (1164—1165) és (243—244/b) hrszi in-
gatlanokra az árverést 1034 koronában ezennel
megállapított kikiáltással árban elrendelte, és hogy a
fennebb megjelölt ingatlanok az 1903 évi auguszt.
18 napján délelőtt 10 órakor Szabadhelyi köz-
házánál megtartandó nyilvános árverésen a megál-
lapított kikiáltási áron alul is eladhatni fognak.

Árverési szándékozók tartoznak az ingatlanok
100%-át, vagyis 109 korona 40 fillér készpénzben,
vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42-ik §-ában jelzett
árfolyammal számított és az 1881. évi november hó
1-én 2333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet
8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a
kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX.
t.-cz. 170. §-a értelmében a bánat pénznek a bíróságnál előleges elhelyezéseről kiállított szabályszerű
elismervényt átszolgáltatni.

Kelt M.-Radna, 1903. évi június 5-ik napján.

A kir. járásbíró mint tkvi hatóság.

Polgár,

1081 1—1

kir. albiró.

Saci

Sfori pentru înșirat tutunul (duhan.)

Pânze (pentru uscat grâul.)

Ulei de uns mașine.

— Fabricație proprie. —

1020 5—8

Fringhii necesare economiei, fringhii de cânepă și de pěr de cal,
calitatea cea mai bună, cu preț convenabil se poate căpăta la

Prăvălia de articole Ardelene și de Bácska

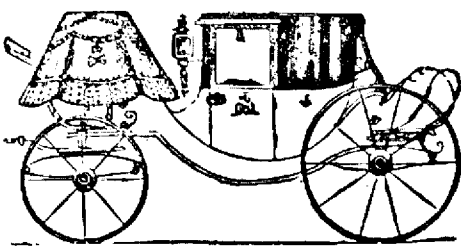
Reich B. Károly Arad, Andrassy-tér Nr. 6.

Fiul și Soțul

Telefon în oraș și comitat Nr. 160.

Trăsuri gata la dispoziție.

Lucru de gust, prețuri moderate.

Comande din provincă se
efectuează prompt și grabnic.

Tary Béla

— fabrică de trăsuri —
— și atelier de lustruire. —

Arad, Boros Béni-tér nr. 10.

Primește fabricarea de trăsuri, calese și căruțe corespunzătoare
tuturor recerințelor moderne, pe lângă execuție de gust. Primește d'asemini
tot felul de reparaturi, și toate lucrările ce se țin de lustruire, pe lângă
prețuri moderate. — Se recomandă mai ales atenției și părtinirii prea st.
domni proprietari de pământ. 990 9—25

Planuri și preliminar de spese servesc gratuit

Avisez cu tot respectul publicul din loc și jur, că

Atelierul meu de măsur

pentru edificii, mobile și portal

l-am mutat din str. Boros-Béni Nr. 23, unde a fost până
aci, în strada **Deák Ferencz Nr. 32** (casa Sarlot)
și mărindu-l, l-am arangeat conform exigențelor moderne.

Primește ori-ce lucrare de măsur: mobile, portal, lucrări
de măsur la edificii, etc. precum și arangeamente de biserici,
școale, prăvălii, cancelarii, mobile artistice, precum și lucrări
de edificii atât în loc cât și în provincă, primește cu prețurile
cele mai moderate.

Cer sprijinul onoratului public la întreprinderea mărită.

Cu deosebită stimă:

KREMER JÁNOS,

1008 7—14

măsar.

Planuri și preliminar de spese servesc gratuit

TERÉNYI JENŐ,

— Prăvălie cu diferite mărfuri la „Steaua albă“ —

Arad, Piața Boros Béni Nr. 22. (în colț.)

Recomandă magazinul său de coloniale, tot felul de
faini, precum și alte lucruri.

Deosebit recomandă **semințele** a tot felul de
legume.

Prețuri moderate.

Serviciu prompt.

La comande din provincă împachetarea nu se socotește. Cumpē-
rarea cu bani gata 2% scăzământ. 945 14—25

În atenția publicului ziditor!

Am onoare a aduce la cunoștința m.
on. public, că în strada **Kapa, n-rul 12**
(casa proprie) am deschis

O cancelarie de zidire.

Întreprind zidiri de case nouă, restau-
rarea și schimbarea de case vechi, cu un
cuvânt ori-ce soi de lucrare ce se ține de
ramul ăsta, pe lângă prețuri efine și garanție
absolută. 954 23—30

Cu stimă:

Tenczinger Károly,
măiestru de zidar diplomat.

Săvârșesc tot felul de lucrări ce sînt
în specialitatea măsurului de edificii și de
mobile, și tot felul de reparaturi în modul
cel mai solid și pe lângă prețuri peste
măsură moderate. 1019 4—10

Cu deosebită stimă

Iosif Weszeli,

măsar.

Arad, strada Szent-Pal Nr. 1.

În atenția on. proprietari de case.

Am onoare a atrage atenția m.
on. public asupra

Strămutare de birou.

Aduc la cunoștința mult onorat. public că

Biuroul de zidire

ce a susținut până acum în A R A D, strada
Kápolna, n-rul 4 l-am strămutat în strada

Csiky-Gergely n-rul 13.

Rugăd mult on. public să binevoiască a mă
părtini și pe mai departe semnez

976 12—25

cu deoseb. stimă

Mihályi Illés,

architect-întreprinzător.

Haine pentru domni

cu preț excepțional de ieftin după cea mai
modernă croitură

Arad, str. Csernovits-Péter Nr. 1.

Din stoffe indigenă și engleză

Execuțarea cu gust și înțelegere a
ori-ce reparaturi cu preț avantajos.
Rog spriginul onoratului public.

Cu distinsă stimă:

937 25—50

Wolster Izsó,

croitor bărbătesc.

Am onoarea aducea la cunoștința
m. on. public, că 1009 7—50

am deschis

Un atelier de tapiserie și înfrumșetare.

Ani îndelungați am lucrat în ate-
liere de rangul întâi din Budapesta,
Viena, Berlin, Brüssel și Paris, așa
încât sunt în poziția plăcută de-a putea
corespunde tuturor exigențelor mo-
derne.

Primește tot felul de lucrări de
branșă asta dela cele mai simple
până la cele mai elegante, pe lângă
prețuri moderate.

Primește efin mobilarea de locuințe
în loc și provincă. La mutări primește
transportul mobilelor, precum și repa-
rarea și renovarea de mobile și mese
de biliard, pe lângă prețuri efine.

Cu stimă

Reiner I. Gyula,

tapisier și împodobitor.

Tökölly-tér 6. (Casa Prolich).

LEDERER LIPÓT

Str. Deák-Ferencz Nr. 30 (Casa Bonci).

Aduce la cunoștința on. public
că în magazinul său se află

TOT FELUL DE MASINI DE CUSUT

dela 32 fl.

în rate săptămânale și lunare. 1018 9—

Tot în atelierul sus numit se
primește reparaturi de mașini de cusut
și se găsesc tot felul de aparate.

Când în presara asasinărilor mi-am luat rămas bun, mi-a zis:

— Welia, să grijești ca mâine când voi merge cu regina la biseică, nu cumva ordinea să fie conturbată. Să iai măsurile cele mai severe.

După depărtarea mea, regele l'a primit în audiență pe ministrul-președinte *Fințar Marcovici*, care până atunci fusese în apartamentele reginei. Ce a vorbit regele cu ministrul său nu știu, numai delavăduva ministrul am aflat următoarele:

Regele i-a arătat mai multe scrisori anonime și atât el, cât și regina cereau energie deținerea tuturor ofițerilor și bășilor politici bânuiți. *Marcovici* încercase să-l liniștească pe regele și să-l convingă că scrisorile n'au nici o importanță. Dar regele n'a voit să cedeze. Intre rege și primul-ministrul s'au avut loc scene vehemente, în urmă cărora *Marcovici* îi declară regele, că între astăzi de împrejurări e silit să-și dea dimisia, apoi a părăsit agitat odaia. Regele a grăbit în urma lui și l'a răchiatat. Președintele i-a răspuns:

— *Rămân pe lângă demisia dată și declar M. Tale, că n'am să mai pășesc în Conac.*

Marcovici a grăbit acasă, unde soția s'a lăsa dojenit că vine așa târziu. A liniștit-o și i-a declarat că azi pentru ultima dată a întârziat, căci și-a dat demisia, și mâine vor părăsi cu toții Serbia. Se temea că regele îl va prizoni. O oră mai târziu, un pluton s'a oprit înaintea casei lui. Un oficer i-a strigat:

— Domnule general! În numele regelui te provoc să te împuști, căci ai minterteu treabă să te împușci.

Marcovici la aste a răspuns:

— N'am motive să mă împușc, dar de vrea să mă împușce, aici mi-e pieptul.

În momentul asta s'au descărcat mai multe puști și ministrul președinte căzu mort. A murit în convingerea că regele *Alexandru* a dat ordin să l'impuște, ear regele din partea sa a murit în credința că ministrul-președinte a pus la cale asasinarea lui.

Fără de *Marcovici* lumea a fost nedreaptă. A fost un bărbat de cinste, cel dintâiu șef și tactician al armatei, și pe lângă aste un bărbat politic cuminte și temeinic.

Eu în aceea zi, am stat în Conac până către 10 ore, apoi m'am dus acasă. Ni-am culcat cu toții către miezul nopții. Eu și fiul meu dormeam într-o odă de către curte. La 1^{1/2} zăgănit de săbii îl trezește pe fiul meu. Se uită prin fereastră și vede că locuința n'e încunjurată de miliție. Abia avu vreme să mă trezească și deja și intră un căpitan.

— Din momentul asta nu mai ești ministru! — fură vorbele lui dintâiu. Credeam la început că regele s'a despărțit de Draga și mi-a trimis pe cap miliția, ținându-mă de omul reginei. Căpitanul se depărta și în locul lui veni un locotenent. L'am imbiat să ocupe loc, apoi intrând soția și fiica mea i-am oferit cafea și țigăre. L'am întrebat de cele întâmplate; mi-a răspuns rîzînd că nu știe nimic. Mai târziu s'a despărțit el. Patru o'asă de rîd i-au ocupat locul. În curând m'am convins că aceștia în realitate nu știu nimic din cele ce se întimplă. D'odată numai năvălește în odă un locotenent și fără oricare vorbă împușcă asupra mea, nimerindu-mă în piept.

— M'a rănit! Mor! — am strigat și fugind în colină m'am aruncat în caverna iftului, adîncă de doi metri. Locotenentul a mai împușcat de 5 ori, dar crezându-mă mort nu s'a mai interesat de mine, ci s'a dus. Până au stat ostașii în odă, familia mea n'a cutezat să mi vină în ajutor. Două ore mai în urmă miliția s'a depărta și familia scoțându-mă din cavernă m'a dus în odaia de dormit și astfel am scăpat cu viață.

În atenția alegătorilor români din cercul Zălaului.

Sub titlul „*Pactul valahilor cu clericali*” ziarul „*Alkotmány*” scrie un entrefilet pe care-l reproducem textual.

Trei prelați greco-catolici, Metropolitul *Victor Mihaly*, episcopul Orăziilor-mari *Demetriu Radu* și episcopul Lugojului *Vasile Hossu* zilele trecute au făcut o vizită episcopului romano-catolic contele *Carol Gustav Mailath*, care a primit pe colegii săi episcopi foarte cordial. Actul acesta de curtuasie a fost însoțit de toate zările române din Ardeal cu acel comentariu superflu că „*cercurile politice*” atribesc acestei vizite o deosebită importanță. Știrea aceasta cu comentariu cu tot a publicat-o, cu un alt comentariu de bănuș, „*Magyar Szó*”, pe care nimeni n'o consideră de autoritate politică și de sorginte de încredere și de bună credință. Numai Ziarul „*Büggellen Magyarorszag*” organul oficios al partidului *Barabás* care de vre-o câteva zile poartă timbrul caraghios al redacției deputatului *Lengyel Zoltán*, o consideră de atare. Organul dlui *Lengyel Zoltán* a ținut de bine a face următorul comentariu vizitei din Alba-Lulia:

„Partidul popular a făcut de multe ori încercări, ca să găsească punctele de întâlnire cu românii, dar până aci n'a succes. Pasul acesta a fost primul început de succes. Solidaritatea Românilor și susținerea programului din 1881 a stat în calea apropiierii. Solidaritatea s'a spart, reviziunea programului din chestiune este luată în plan și așa nimic nu mai împiedică unirea valahilor cu clericali.”

Apoi să și-o însemne „*Büggellen Magyarorszag*” că comentariul acesta este pe cât de reuticios, atît de nebasat. Eri dl *Lengyel Zoltán* încă aibă grijă să nu atribue partidului popular de păcat, ceea ce dînsul pro domo exercită de virtute, fiind o mare parte, ba chiar grosul alegătorilor săi: sunt românii, cari absolut nu se poate zice că sunt kossuthiști. Domnul „*Lengyel Zoltán*” înainte de a acusa prelați patriotici cari se bucură de ireproșabilă considerație, cu pacturi politice, și înainte de a-l coase per amokk în gulerul partidului popular „*pactarea cu naționalitățile*” să-și câștige întâiu informații demne de încredere, că oare cu politica s'au ocupat prelații în Alba-Lulia ori cu altceva. Ș'apoi dacă dînsul așa pare grige poartă partidului popular și naționalităților, în special Românilor să ne-o spună: când a făcut partidul popular încercări pentru o colaborare politică cu Români? Considerând că dl *Lengyel Zoltán* d'asemenea Românilor are a-și mulțumi mandatul; considerând că faptul pactării cu Români nu-l reproșează nici partidului Kossuthist, numai prelaților catolici și partidului popular îl ia în nume de rău; de aci în chip logic rezultă că dînsul recunoaște partidul popular cu mult mai aproape de ideea statului maghiar decât partidul kossuthist și din acest punct de vedere n'am avea decât să ne bucurăm de atacul ziarului „*Függ. M.*” Dar noi nu buna credință o vedem în atacul acesta, ci bănuirea prelaților și a partidului popular precum și a Românilor și din motivul acesta respingem cu toată energia insinuația foii dlui *Lengyel Zoltán*. În fine nici prelații catolici nici partidul popular și nici Români nu dătoresc dlui *Lengyel Zoltán* cu nici un fel de responsabilitate și n'are dl *Lengyel* nici un drept ca să-l controleze.”

Alegători Români din cercul Zălaului citiți cu atențieune batjocurile deputatului ales de voi, la adresa prelaților Români și a Românilor, batjocuri de cari se scandalizează până și Ungurii de cinste și de omenie. Însemnați-vă bine batjocurile acestea și când va mai veni între voi jidanul acesta obrăsnic — căci de venit este

sigur că vine — primiți-l așa cum se cade — dacă în chipul acesta ve multumește pentru greșala ce ați făcut o atunci când l-ați făcut pe ne-tribnicul acesta — domn.

NOUTĂȚI.

ARAD, 18 Iulie n. 1903.

Fișpanii la ministrul-președinte. De câte-va zile se vorbește că primul-ministrul *Khuen-Hedervary* ar fi chemat la sine toți fișpanii din țară, ca să se înțeleagă cu ei în privința eventualelor alegeri. Fișpanul comitatului Arad de fapt a fost la ministrul-președinte în Budapesta, de unde s'a reintors azi.

Partidul „Bánffy” în Oradea-Mare. Unul dintre fruntașii liberalilor din Oradea-Mare *Dr. Kurlinder Ede*, a adresat alegătorilor din Oradea-Mare un sp. l. în care îl provoacă să se grupeze în jurul baronului *Bánffy*. Se crede că apelul va afla resunet între Ovirei din Oradea.

Gazetărie, nu glumă. Argusul național de la Brașov, despre conferința ținută înainte de două săptămîni la Timișoara (în cauzea înfrîntării episcopiei) dau notiță în numărul lor de — eri!

De despre deputatul sss *Carol Flieger*, care a fost înmormîntat ieri seară — grav bolnav!

Publică apoi noutatea (?) că eri a sosit în Budapesta o deputație de alegători liberali din Timișoara, pe când la realitate în aceea zi la Timișoara se și făcea alegerea lui *Khuen-Hedervary*...

Dar, în sfîrșit, acesta ar fi scăderi — tehnice, cum s'ar zice... Merge greu cu tipografia!

Vorbă e că frații de sub Tîmpa uită să ia notiță despre faptul că în aceea deputație la *Khuen* erau și protopopii *Dr. Putici* și *Trăila*!

Nu cum-va uită intenționat!

Simplu de tot. Eată în ce termină și fără mai mare anunță „*Révașul*” d-lui *Dr. E. Dăianu* risipirea averii naționale:

— Tipografia „*Tribunei*” din Sibiu, dimpreună cu „*Foiașul Poporului*” și „*Călin-darul Poporului*”, a cumpărat-o dl *Iosif Marchal*, un harnic Sas, care mulți ani a fost conducător tehnic al vestitei tipografii.

Și n'al nimic de zis, reverendissime, când anunți că „*averea națională*” (al cărei „director” al fost și d'te) s'ajunge în mîni străine.

Contesa Luisa Montignoso. Moștenitoarea de tron *Luisa de Saxonia* nu mai există. După-ace tribunații din Drezda a desfășurat cupăria din vina ei, și a pierdut dreptul la titlul asta. M. Sa *Francisc Iosif* a despoiat-o apoi și de titlul de ducesă. Regele Saxoniei i-a conferit acum un nou titlu, cel al unei contese de *Montignoso*. Și cu aceasta pare că s'a sfîrșit și actul din urmă al tragediei saxonice. Cortina poate să cază.

Mare nenorocire. Din Cristiania se depeșează că în *Digermulen* unde petrece de prezent regele Svediei, s'a surpat podul din port. Vre-o 100 persoane și au pierdut viața înecându-se. Mulți au fost răniți.

Explosie în Timișoara a produs eripauică mare explozia a trei obuze de tun, în curtea canonicului *Német József*. La început s'a vorbit de atentat, dar în curînd s'a constatat că obuzele oarbe, numai din întâmplare au ajuns în curte. Au căzut aici cu privilegiul deprinderilor de tir.

Moștenitoare de tron a'acătă. Moștenitoarea de tron din Grecia, a avut erio aventură ce putea să se sfîrșească tragic. Ședea în o loja a teatrului de vară, când ușa se deschise pe neașteptate și un bărbat se aruncă asupra ei. Moștenitoarea de tron, o femeie robustă, îl prinse însă și-l dădu pe ume afară. S'a constatat că-l cheamă *Canallaris* și e calfa de faur. Nu și aduce aminte de cele făcute. La dorința moștenitoarei a fost eliberat, constatându-se că-l nebun.

Bine face! Din Belgrad se anunță un proces care va avea un oare-care resunet. Dl *Velimir Teodorovici*, fost ministru de interne în cabinetul *Zinșar Marcovici*, grav

rănit în noaptea atentatului și astăzi în afară de orice primejdie, va urmări pentru tentativă de omor pe ofițerii cari au năvălit în locuința sa.

Avis conducătorilor de coruri! Să cauta un individ, apt de a înfrînța un cor vocal bisericesc, de țărani, în comuna *Dolova* comitatului *Torontal*. R. flectanții să se adreseze către dl *Romulus Roman* învățător în *Dolova*.

Ultimul ecou din călătoria d-lui *Loubet* la Londra, după *Paris-Nouvelles*:

Președintele *Loubet*, la balul curței, fusese ales ca „partener” al regelui în cadrulul regal, dar, după ce a condus pe Majestatea Sa la loc și după-ace dansă primele măsuri ale cadrului, l'înt mînturisi incompetența și lăsa locul înfrîntului de *Galles*.

Cea mai nestrăicătoare cremă pentru înfrumusețarea tenului e crema de flori de liliac, un borcan costă 1 coroană.

Pudră de flori de liliac 1 cutie 1 cor.

Săpun de flori de liliac bucata 70 fl.

Pasta luno 2 cor.

Pudra luno 2 cor.

— Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a scăderilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei pozei de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: o cutie de stomac al farmacistului *Kossuth*. O cutie de probă 1 cor. 20 fl.; o cutie originală 2 cor.

— Contra gaturăului, tusei, răgoșelei, flegmei și a afecturilor laringilor are un efect miraculos pastilele de pept *Sanega*. Să pot găsi în farmacia „*Verg Maria*” alui *Kossuth*, în Arad *Plașa Boross-Boni* 150 (casa *Dezgi*)

Bibliografie.

A apărut:

LA ROMA

NEAPOLI. — POMPEI. — CAPRI. — FLORENȚA. — VENEȚIA. — LIDO. — LONDRA. — PARIS. —

SCHITE ȘI IMPRESII

DE

RUSSU ȘIRIANU.

Se află de vînzare la Administrația „*Tribunei Poporului*”, Arad. Volumul de 268 pagini, costă 2 cor., plus 10 fl. porto postal.

ULTIME ȘTIRI.

Agonia papei.

Starea papei continuă a fi critică; cu toate aste catastrofa nu e încă iminentă. Depeșele din urmă ne relatează următoarele:

Roma, 17 Iulie. *Buletinul medical* dat despre starea papei spune că papa a durmiul câte-va ore. Din vreme în vreme e foarte nervos. Schimbare esențială n'a avut loc. Pulsul 88, respirația 30, temperatura 36.5.

Roma, 17 Iulie. Voce della *Verita* spune că *Mozzoni* și *Lapponi* au hotărît să facă o nouă operație, dacă vor permite-o împrejurările, căci papa e foarte slab. Nu mîntăncă decât mîncări lichide. Medicii sunt de părerea că agonia papei va mai dura câte-va zile.

Red. respons. **Ioan Russu Șirianu.**
Editor **Aurel Popovici-Barciannu.**

Insertiuni și reclame.

Se caută

un birtaș ori comerciant român

care ar voi să iee în atîndă casa nou zidită a d-lui *Atanasie Popi* din *Lipova*. Casa nu departe de piață este colțul cel mai frecventat și cu mai mare circulație și dela 1859 încoace are licență de beuturi.

În vederea manevrelor mari la cari va lua parte și Majestatea Sa, flectanții se reacează a se pune cât mai în grabă în înțelegere cu *Atanasie Popi*, proprietar în *Lippa*,
1032 1-2

KOHN JÓZSEF

P. T. Public!

Prăvălia mea de tinichele mi-am arănat-o în palatul nou al bisericii Minorităților unde am magazine cu mezzanin și suterane; aranjament nou, modern, având ori ce obiect aparținător branșei acesteia; calitate esecelentă, invenții noi.

Atelierul în Batthyány-utca 32, casa proprie. Telefon 321. (Primesc aici și elevi.) Dulapuri pentru gheață, la casă și pentru cârciumari și măcelari; moderne și invențiile cele mai recente; cu gheață puțină recește ecelent. Primesc aranjarea de apaducte și băi la casă, atât în loc, cât și în provincie.

Primesc și execut tot felul de ornamente și lucrări de tinichea, acoperișuri, mansarde ornamentate, ferestre pe acoperișuri și acoperișuri de turnuri.

tinichigiu de lux și clădiri, aranjează canalizări și apaduct.

Arad, Andrassy-tér 13. — Telefon Nr. 333.

La șase expoziții a luat premiul I. La Paris, în 1883 distins cu stipendiu al statului.

1021 6—10

Magazin pentru vase de bucătărie.

614 es 645/1903 végrh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a lippai és m.-radnai kir. járásbíró-ságnak 1903évi 314/2 és V. 366/3. számú végzése következtében Dr. Dobos Ignác és Dr. Morariu Valer ügyvédek által képviselt Kraszl Hendrik és neje, úgy ifj Bartok László javára Csalozyky Sándor örökösei ellen 2000 k. 16 kor. 11 fl. s jár. erejéigkülönböző időkből fogantatosított kielégítési végrehajtás útján le és felül oglalt és 3491 kor. 70 fillre becsült következő ingóságok, u. m.: a Paulisi 53 sz. telken épült malom és annak összes felszerelése nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a m.-radnai kir. járásbíró-ság 1903-ik évi V. 314/3 és V. 366/2 számú végzése folytán 2000 K. 16 kor. 11 fl. tökekötvetelés, ennek különböző időktől járó 5% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 266 kor 54 fillérben bírósággal már megállapított költségek erejéig a paulisi 53 sz. telken épült malom teleken. 2 leendő eszközlésére 1903. évi július hó 31-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az éntett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt M.-Radnán, 1903. évi július hó 12. napján.

1030 1—1

Smikál J,
kir. bír. ági végrehajtó.

FRIED SAMUEL

curățitor de haine.

Strada Weitzer János Nr. 19 ARAD, Strada Weitzer János Nr. 19.

Ort-ce haine pentru domni, dame sau băieți, de culoare cât de gingașe sau cu decorări cât de bogate, perdele de dantele, haine pentru teatru și uniforme se curătesc și colorează pe lângă garanță cu preț ieftin și prompt.

951 16—25

Neubauer Manó

antreprenor de zidiri,

ARAD.

strada Kossuth (vis-à-vis de casarma honvezilor.)

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 411.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

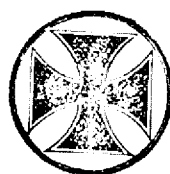
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tuiții de ureche, bătăie de inimă, sgăriuri de inimă, astma, auzul greu, sgăriuri de stomac, lipsa poftii de mâncare, răceala la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului la pat, influenza, insomnia, epilepsia, circula-

ție neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurării, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incuse din toate părțile lumii, cari prețuiesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea acest atestat. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se vindecă, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind neutilizator, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea extraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

824 7—16

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42. K. colțul str. Kálmán.

Am mai multe însărcinări pentru zidirea pivnițelor de vin cu ciment și beton de fer, prin urmare îmi permit a atrage atențiunea onoratului public asupra acestui nou sistem de pivnițe foarte corespunzător.

Primesc spre efectuare

Pivnițe și buți de vin,

din cement-beton sistem cel mai nou, construcții din cement-beton, edificări turbina și jilip pe lângă prețuri favorabile, pe lângă garanță și condițiuni de plată ușoare.

La dorință escurg la fața locului.

Planuri și preliminare de spese fac gratuit.

1016 6—15

Cu distinsă stimă:

NEUBAUER MANÓ.